

MEZEY KATALIN
Három levél

Édes Ilikém!

Tegnap éjfélig írtam, nem is vettem észre, milyen késő van. Egyszer csak bejött Klári néni. Nagyon elcsodálkozott, hogy még égetem a villanyt. Kérdezte, hogy tanuló-e, és én egyből rávágtam, hogy igen. Akkor oda akart jönni és megnézni, hogy mit, és én erre gyorsan becsuktam a mappát, amelyben a füzetemet tartom. Ezzel lehet, hogy megbántottam, pedig nem akartam. Megsimogatta a fejemet, és neheztelve mondta:

– Nehogy azt hidd, hogy a titkodat akartam megtudni. Csak azt hittem, hogy tényleg valamelyik leckével bajlódsz – és kiment.

Reggel rettentő álmos voltam. Már nem fagy, a hó is elolvadt, de örökké borús az idő, és sokat esik. Ma reggel is esőkabátban dideregtem a megállóban, nagyon fázott a lábam. Otthon ilyenkor már tavaszodik. Hiszen nemsokára március tizenötödike lesz. Azt mondták, két hétre megy anyu, és most már eltelt a két hét, és még mindig nem engedik haza. Nélküle nagyon egyedül vagyok.

Néha felhívjuk a nagymamát telefonon, de ő semmit sem tud rólad meg az iskoláról, a lányokról. Nagyon rossz neki egyedül otthon, de nem akar kijönni.

– Nem hagyhatom itt a kedves sírjaimat – mondta a telefonba, és Klári néni is sírva fakadt. Beszélgettem vele én is, elmeséltem neki, hogy mi van az iskolában. De hát ez is olyan nehéz.

Hiszen itt annyira más minden. Már kezdem egy kicsit érteni a nyelvet, főleg, amit az osztálytársaim mondanak. Meghívtak egy születésnapra is, de nem mentem el. Olyan rossz kukának lenni közöttük. Akármilyen kedvesek is hozzám különben, ha pusmogznak, attól félek, hogy rólam beszélnek, és én nem értem.

Mióta anyu nincs itthon, főleg teveled beszélgetek. Mindig azt fogalmazgatom, amit meg akarok írni neked. Hiszen olyan hirtelen történt minden. Alig-

hogy eltemettük Öcsit, kijöttünk. És az alatt a négy hét alatt, ami közben eltelt, nem beszéltem senkivel, és senki nem is mert kérdezni semmit tőlem, mert mindenki félt, hogy rosszul esik nekem a kérdezősködés. Tényleg nagyon bántott volna, hiszen folyton sírnom kellett.

Emlékszel, amikor Irma néni tornaórán előhozta, hogy a fegyelmezetlenséget mindig drágán kell megfizetni, és jelentőségteljesen rám nézett? Legalábbis én úgy éreztem, Öcsire céloz. És amikor sírni kezdtem, leültetett a fölmentettek közé, és haragudott egész órán.

Most meg állandóan azon kapom magam, hogy mesélem neked a történeteket. Meg akarom írni, hogy mindent tudj, és ne kelljen magyarázkodnom többet. És mégsem adtam postára még az első levelet sem. Valahogy nem merem egyenként elküldeni. Lehet, hogy végül majd az egészet föladom, és olyan lesz, mintha egy naplót kapnál tőlem. De sokszor arra gondolok, hogy talán nem is értenéd meg, vagy már nem is érdekel téged ez az egész.

Otthon azóta annyi minden történt. Lehet, hogy új barátnőd van, vagy haragszol rám, amiért nem írtam eddig. De hát azt sem tudom, nem lenne-e bajtok abból, ha egy disszidenssel leveleztek? Klári néni legalábbis azt mondta, hogy a nagymamának se írjunk, inkább csak telefonon hívjuk. Persze, róla úgymint tudják, meg neki már nem is olyan nagy baj, ő már öreg, mit árthatnak neki?

Azt gondoltam hát, hogy akkor is írok neked, ha tudom, hogy nem küldöm el. Egyszer, talán nem is olyan sokára, találkozunk majd, és akkor megkapod az egész paksamétát. Mert nagyon hiszek abban, hogy nemsokára találkozunk. Nem tudom elképzelni, hogy itt maradjunk Klári néniéknél. Ha meg nem maradunk, hova megyünk?

Itt mindenhez sok pénz kell, ahogy Stephan bácsi mondja. Nekünk nincs semmi pénzünk, csak az iskolázási segély meg amit a város ad. Az el is fogy az én költségeimre meg anyu kórházára. Anyu olyan mindig, mintha nagyon álmos volna. Alig beszél, alig mosolyog. Nagyon sovány, és nagyon sápadt. Szerintem nem lett jobban ettől a szanatóriumtól sem. „Hja, a lelki betegségek – mondta Klári néninek az orvos – hosszú időt igényelnek...”

Anyu nem lelki beteg, csak nagyon szerencsétlen, és azt nem lehet kórházban meggyógyítani. Nem elég, hogy Öcsi meghalt, de még az apukájával sem tud találkozni. Öcsi igazi apukája amerikai, tudod.

Részlet a szerző *Levelek haza* című, 1989–90-ben két kiadást megért, IBBY-díjas regényéből, amely kiadónk gondozásában jelenik meg újra az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából.

És mi azért jöttünk ki, mert anyu azt remélte, hogy megtalálja. De nem jött Amerikából válasz, a Vörös-kereszt semmit sem tudott segíteni. Így hát nincs mit csinálni, szerintem, ha kiengedik a kórházból anyut, hazamegyünk.

Bár ő még mindig reménykedik, hogy jelentkezik az a férfi. Ha bemegyünk hozzá a szanatóriumba, mindig megkérdi, nem írt-e John?

Nem. És nem is fog. Klári néni szerint nem is az igazi nevét mondta meg anyunak. Meg a címe se volt igazi, mert akkor már a háború után megtalálták volna. Akkor, amikor anyu Zolikát várta, vagy a születése után. Két évig kerestették a Vöröskereszttel. Vagy meghalt, vagy rossz címet adott meg. A neve olyan, hogy abból van a legtöbb Amerikában.

Amikor jött a front, nagypapa, akit te nem ismer-tél, én is csak akkor, amikor egészen kicsi baba voltam, nem mert otthon maradni a három nagylányá-val. Akkoriban Szombathelyen laktak édesanyámék, a nagypapa ott volt igazgató-tanár. Becsomagoltak, és átmentek Ausztriába, oda, ahol már véget értek a harcok, ahol már az amerikaiak voltak.

Én is velük mentem, nem egészen kétéves voltam. A három lány közül egyedül anyu, a legfiatalabb volt már akkor is férjnél, pedig még csak húszéves volt. Emese és Klári néni főiskolára jártak, anyu viszont rögtön érettségi után hozzáment apuhoz, a tanárjához, aki akkor még épp hogy végzett fiatalember volt. Kémia–matematika szakos, és nekem mégsem ment soha se a matek, se a kémia. (Ebben Anyura hasonlítok, ő is csak olvasni szeret.)

És aztán ott kint történt a baj. Nem, amitől nagyapa félt, hanem az, hogy anyu beleszeretett egy amerikai hadnagyba. Akkor már két éve nem kapott hírt aputól a frontról. Nagymama azt mondta, amikor hetedikben mindent elmesélt, hogy az amerikai „nagyon sármos fiú volt”.

Klári néni szerint anyu volt a hibás. Angolt tanult a gimnáziumban, falta az amerikai könyveket, a Margaret Mitchellket, imádta Amerikát. Aztán meg a családból csak ő tudott jól angolul, nagymama, nagypapa még németül és latinul tanult, Klári néni németül és franciául, Emese néni latinul, de amúgy is, bármilyen nyelven ritkán szólalt meg. Így anyu járt mindenhová, ő volt nagypapa tolmácsa. És amikor beköltöztették a földszinti lakásba a két fiatal tisztet, azokkal is mindig anyu tartotta a kapcsolatot.

Akkoriban ott is jegyre adták a kenyeret, tejet, húst. Legkönnyebben az amerikai katonáktól lehetett

egy kis pótlást szerezni. Anyu tejkonzervet, sajtot, húskonzervet járt cserélni hozzájuk, sosem egyedül, mégis ebből lett a baj. John később már magától jött fel mindennap a családhoz, ha hazaért a szolgálatból, és mindig hozott nekem csokit, kakaóport, nagy-papának valódi kávét, teát. Kávéztak vagy teáztak, és beszélgettek. Johnny örökké mosolygott, nagy tréfamester volt. Az egész család belehabarodott Klári néni szerint. Csak őt nem tudta levenni a lábáról, mert ő már az első napokban észrevette, hogy Johnnyt egyedül anyu érdekli. Örökké rajta járt a szeme.

– Hogy nem vettek észre nagyanyádék semmit! – mondta, és indulatosan fölpattant az asztaltól.

És énnekem önkéntelenül az jutott az eszembe, hogy Klári néni is csak azért vehette észre, mert rajta túl keveset jártatta a szemét az amerikai. Szép Klári néni is, de csak, ha anyu nincs a szobában. Ha anyu ott van, akkor senki sem szép, csak ő. Mert Klári néni magas és csontos, és a kék szeme – ami egyébként nagyon érdekes, mert neki is sötétbarna a haja – anyu szeme mellett üres és kifejezéstelen. Fénytelen és túlságosan fehér az arca. Anyu sápadtan kreol bőre szinte világít; sűrű a szempillája, kislányosan hegyes az orra, és keskeny az arca. A haja kétfelől egy kicsit az arcába hullik, anélkül hogy ő akarná. Szóval anyuhoz senkit nem lehet hasonlítani.

Emese néniről nem is beszélek, mert ő annyira más, mint a két testvére, hogy szinte észrevétlen marad mellettük. De ha egyedül vagy vele, akkor ő se csúnya. A nagymamára hasonlít a sűrű, göndör, szőke haja, a keskeny szája, széles arccsontja. Meg hogy olyan várakozón néz, olyan mozdulatlanul kék a szeme. Persze nagymama vékonyka, törékeny, Emese néni pedig még Klári néninél is magasabb, erősebb. De Emese néni sose mondta volna azt anyuról, amit Klári néni, és valószínű nem is vette észre, hogy az amerikainak anyu tetszik. Vagy ha észrevette is, természetesnek tartotta, mert mindig úgy volt a húgaival, mintha az anyukájuk lenne. Olyan hallgatag, olyan álmodozó, hogy az ember azt gondolná, nem is tudja, hogy éppen hol van, és mi történik körülötte.

Kedves Ili!

Tegnap az iskolában nagyszerű dolog történt. Megható is, meg szomorú is. Mikor reggel bementem – máskor mindig az elsők közt érkezem, mert úgy jár a busz –, már mindenki bent volt a teremben. A táblát földízítették, fenyőágak, néhány szál piros szeg-

fű és piros-fehér-zöld szalagcsokor volt rajta. Középen pedig német felirat.

Mindenki a helyén ült, és nagyon ünnepélyes volt a hangulat. Amikor beléptem, felállt az egész osztály, és az egyik kislány, aki hegedülni tanul, játszani kezdte a *Himnusz*t. A magyar *Himnusz*t. Ránéztem a táblára, a várakozó arcú lányokra, és legszívesebben kirohantam volna a folyosóra, mert éreztem, hogy a következő pillanatban zokogni kezdek. Megálltam az ajtóban, és vártam, hogy Eleonore eljássza az egészet. Kicsit kínlódva, kottából játszott, és a szüneteket meg a ritmust másképpen tartotta, mint mi szoktuk. Mégsem bírtam megállni, és amikor odaért, hogy „Balsors, akit régen tép”, elkezdtek folyni a könnyeim.

Egész október végén – november elején Klári nével a rádió mellett ültünk. Egyikünk mindig hallgatta a Szabad Európát, de néha még a Szabad Kossuth Rádiót is. Sokat sírtunk. Szinte minden híradás végén zokogtunk. Csak anyu nézett ki az ablakon fásult arccal, bánatba dermedten, valahova messzire.

– Ő már előbb elvesztett mindent – mentegette a közönyét Klári néni.

Tulajdonképpen ekkor szerettem meg őt. Sem Stephan bácsit, sem a kis Klárit, sem Andit nem érdekelték annyira az otthoni dolgok, mint minket. És azt sem szerették, hogy folyton magyarul szólt a rádió.

Azóta sem tudom sírás nélkül végighallgatni a *Himnusz*t.

Pedig azóta már kicsit megnyugodtak a kedélyek, csak néha-néha hallgatjuk meg a Szabad Európát vagy a Kossuthot. Én sem írom már a „forradalmi naplót”, amit a rádióban hallott hírekről vezettem. Ki sem szeretem nyitni.

Egyetlen nagy sírássá álltak össze az emlékezetemben azok a napok és hetek, és ezért is nem akarok foglalkozni velük. Ezért volt jó, hogy anyu állandóan az amerikai útról mesélt, meg hogy tanult velem angolul.

De most a tábla meg a hegedűn selypegve eljátszott *Himnusz* hirtelen megint mindent fölka-vart bennem. Mikor a lányok észrevették, hogy sírok, suttogni kezdtek, volt köztük is, aki sírva fakadt. A terem végéből előrejött Clavinia nővér, vállamnál fogva a helyemre vezetett. Letettem a táskám, és leborultam a padra. Nem tudtam tovább türtöztetni magam, hangoosan zokogtam. Jó sokáig rázott a sírás, és közben nagyon bántott, hogy így elrontom a lányok örömét. Ők biztos azt szerették volna, ha otthon érzem

magam ettől a kis figyelmességtől – hiszen ma március tizenötödike van.

Láttam az arcukon, milyen büszkék, hogy meglepetést szereztek nekem. A táblán németül egy Petőfi-vers két sora állt, de csak annyit értettem biztosan belőle, hogy Alexander Petofi. Mindannyian bemásoltuk az irodalomfüzetünkbe az idézetet. Otthon Klári néni lefordította nekem.

„Szabadság, szerelem, e kettő kell nekem” – ezt írták az emersdorfi lányok a táblára március tizenötödikén.

Mikor megtörültem a szemem, és fölegyenesedtem, odajött hozzám az egyik legjobb tanuló, kis beszédet mondott, és a kezembe nyomott egy nemzeti-szín szalaggal átkötött piros rózsacsokrot. Gyönyörű volt. És én egész idő alatt szégyenkeztem, hogy nekem nem jutott eszembe, hogy ma kokárdát kellene kitűzőm. Vihettem volna a lányoknak is kokárdát. Az lett volna az igazi, ha köszönetül mindegyiküknek kitűzők a kardigánjára egyet. De nem gondoltam rá, és most már késő. Ők nagyobb hazafiak voltak, mint én.

Igaz, az utóbbi időben olyan nyomasztó a hangulatom, annyit küszködöm a tanulással, annyit gondolok anyura, és annyira nem tudom, mi lesz velünk.

Este Klári nével meghallgattuk a rádiót. Kisebb tüntetésekről beszélt, meg arról, hogy még mindig tartanak a sztrájkok, és nincs a boltokban semmi. Szegény otthoniak! Úgy sajnálom nagyit, mégiscsak velünk kellett volna jönnie. Klári néni küld ugyan neki csomagot, de ha megkapja, úgyis Emese néniékhez hordja az egészet, hogy legyen a gyerekeknek mit enni. Mit csinálhat egyedül otthon?

És mi lehet veletek? Szinte szégyellem magam, hogy nekem itt mindenem megvan. Sőt, még több is. Sok nyugati cucc, amiért megveszekedtünk volna otthon, ruhák, golyóstollak, matricák meg gyönyörű préselt papírszalvéták! Már olyan gyűjteményem van, nagyobb, mint amit otthagytam. És mégis, mindez csak rossz érzést okoz, mert hallom, hogy a várost szétlőtték az oroszok, és éheznek az emberek, és minden nagyon rosszul megy.

Vajon disszidáltak-e mások is az osztályból? Néha arról álmodozom, milyen jó lenne, ha összetalálkoznék itt valakivel az otthoniak közül. Hiszen annyian jöttek ki, és még sincs senki ezen a környéken, akit ismernék.

Pedig sok magyart láttam már. Messziről meglát-szik, hogy ki magyar. Már nekem is föltűnik, hogy

milyen rosszul öltözöttek. Amikor a buszt várom, és meglátok az iskola előtti városház téren egy-egy csoportot, a közelükbe őgyelgek, hallgatom, miről beszélnek. Többnyire segélyekért, letelepedési engedélyért jönnek, velük vannak a gyerekeik is. És én nem merem megszólítani őket, pedig annyira szeretném. Van úgy, hogy megjegyzést tesznek rám. Egyszer egy fiú azt mondta:

– Nézd, apa, olyan tasót vegyél, mint annak a csajnak van! – Nehezen álltam meg, hogy el ne mosolyodjak.

– Honnan lenne nekem annyi pénzem, mint ezeknek a sváboknak? Legalább kétheti segély egy ilyen táska – mondta az apa, és a fiú mérgesen nézett rám.

Olyan volt egy perc, mintha otthon lennék.

Ha nem tudtam volna, hogy mi is vendégek vagyunk, nekünk sincs pénzünk, és hogy Klári néni milyen gond anyu szanatóriumát kifizetni, meg hogy engem is rendszeren felöltöztessen, azonnal odaadtam volna a srácnak a „tasóm”.

Klári néni úgy döntött, hogy köszönetül a szép megemlékezésért, varrjunk utólag kokárdákat az osztálytársaimnak. Úgyhogy kis Klárral hármashban fél délután varrtunk. Huszonkét darabot, mert velem együtt huszonketten vagyunk az osztályban. Aztán Klári néni süttött túrós pogácsát, egész aprókat, akkorák voltak csak, mint egy kétforintos. Színes papírral beragasztott dobozokat készítettünk a süteménynek. A Kossuth-címet mindhárom dobozra rárajzoltuk. Andi nagyon jól megtanulta, a saját füzetét is kidekorálta vele. Én is rajzoltam egyet az irodalomfüzetembe, a Petőfi-idézet alá.

A mai újságok tele voltak az otthoni március 15-i megemlékezések fényképeivel. Szörnyű így, romokban látni az ismerős utcákat, a Körutat, a bérházakat. Ilyen rövid idő alatt hogy változhatott meg ennyire minden! És mi mindentől kimaradtunk. Nagymama azt mondta a telefonban, hogy novemberben három éjszaka is narancssárgán lobogott az ég alja, amikor a Várban égett a levéltár. „Jó, hogy már meghalt nagyapátok, mert ezt a tragédiát nem bírta volna ki a szíve.”

Most talán ő is igazat ad anyunak, hogy eljöttünk. Csak én nem tudom továbbra se, hogy jó-e ez? Legszívesebben hazamennék. Azt gondolom, hogy félénk, ahol nem voltak harcok, mégsem változhatott meg annyira az élet. Az iskola, az osztály. Minden hiányzik.

Kedves Ilikém!

Elolvastam, amit előző levelemben írtam. Tulajdonképpen nagyon hálátlan vagyok. Hiszen mindennem megvan, még olyasmik is, amikről eddig azt se tudtam, hogy léteznek. Például este film- vagy sportközvetítés van a Fernseh-ben*. Ez olyan, mint a mozi, csak nem kell vetíteni, kis üveglakban látni a képet. „Televizor.” Mondják, otthon is működik már. Hát én ott még nem találkoztam ilyesmivel. Nekünk nem szabad hozzányúlni, csak Klári néni vagy Stephan bácsi kapcsolhatja be. Ha leborulna vagy leesne, fölrobbanna. Szekrénybe van zárva. Este kinyitják a szekrényt, bekapcsolják, és nézhetjük mi is egy kicsit. Le szoktuk oltani a villanyt, mert akkor jobban látszik a kép. Az egész szobát sejtelmes kék fénybe borítja. Nagyon szeretem, pedig keveset értek belőle.

Mégis folyton panaszkodom neked. De biztos megértesz. Minden vasárnap elautózunk anyuhoz a szanatóriumba, ami negyven-ötven kilométer ide. Nagyon szeretek autózni, de ilyenkor folyton csak az jár az eszemben, hogy milyen lesz anyu? Reménykedem, hogy gyógyul, hogy esetleg nemsokára hazajöhet. És félek, amikor olyan idegen, olyan távoli tekintettel néz rám, és ha Klári néni dicsekszik, hogy milyen jól haladok a némettanulásban, akkor fájdalmas arccal annyit kérdez csak: Igen?

Ilyenkor úgy érzem, kedve ellen van, hogy én iskolába járok, elárulom őt avval, hogy megtanulok németül. Semmit se mond arról, hogy mi lesz velünk.

Hogy kijön-e a kórházból? Hogy mit tervez, ha meggyógyul majd? Talán belátja, hogy nem tudunk itt mit csinálni, és hazamegyünk.

Apu is nagyon sokszor jár az eszemben. Küldtem neki képeslapot, és ő is válaszolt karácsonykor. Biztos neki is rossz, hogy ilyen távol vagyunk egymástól, és neki is sokszor az eszébe jutok. Különösen szombatonként hiányzik. Tudod, akkor szoktunk elmenni hozzájuk vagy nagymamával, vagy csak Zollikával kettesben.

Zoli is nagyon szeretett apuékhöz járni. Egy fiúval mégiscsak az apukája tud a legjobban játszani. Lementünk a játszótérre, és Zoli focizott apuval, én meg védtem. Egy kapura játszottunk, apu két kőből csinált kaput. Nem túl nagyot, hogy ne legyen olyan nehéz védeni, de nagyon kicsi volt a pálya is. Zoli, ha apu gólt lőtt, mindig nekem rontott, hogy az apu góljait szándékosan beengedem. Pedig én mindenkiét ki

* Televízió

akartam védeni, csak nem mindig sikerült. Apu nem rúgott olyan vadul, mint Öcsi, de jobban célzott.

Mikor a dühtől vörösén, ököllel esett nekem, apu fölnyalábolta, és elvitte onnan. Zolika nagy pukkancs volt, és ezt a mérges természetét apu nagyon szerette. Ő csak szomorú tud lenni, mérges nem. Vagy legalábbis nem mutatja.

Egyszer, amikor Öcsi nagyon felhúzott azzal, hogy apuéknál ki akart túrni a nagyobbik ágyból, ami az apu ágához közelebb volt, és nem is rácsos ágy, mint az övé, én meg nem akartam engedni, mert a rácsos ágyban még annyira sem fértem volna el, mint Öcsi, akkor dulakodás közben mérgemben Zolika fejéhez vágtam:

– Nincs rá jogod! Neked nem is az apukád!

– De az apukám! Neked nem! Neked nem! – Öcsi ordított, és egyszer csak azt vettük észre, hogy apu és Ibolya néni az ajtóban állnak, és apu nagyon, de nagyon keserves arcot vág.

Elszégyelltem magam, mert megígértem a nagynak, hogy soha az életben nem mondom meg Öcsinek, amit mesélt nekem, és most mégis kicsúszott a számon.

Zoli a kispárnával egyre püfölt és kiabált, és amikor észrevette aput, akkor sírva kezdett panaszkodni neki, hogy nem engedem őt apu mellett aludni, és azt mondtam, hogy neki ő nem is az apukája.

Aztán már az apu nyakában böngött, apu a fejét simogatta, és közben szemrehányóan nézett rám. Én nagyon megsértődtem, hogy még ő is Zolit pártolja, pedig tudja, hogy Öcsi mindig erőszakos, és mindig ő kezd verekedni, meg azt is, hogy én igazat mondtam. Ahelyett hogy elhallgattam volna, egyre csak azt hajtogattam, hogy nem hazudok, nem hazudok.

– De hazudsz, hazudsz... – ordította Zolika –, és az enyém az apu melletti ágy! – Apu, karján a paprikapiros, bömbölő kölyökkel, odajött hozzám, meg akarta simogatni a fejemet, és le akart ülni mellém az ágyra, de én nem engedtem, hogy hozzám érjen.

– Persze, mert őt jobban szeretitek. Pedig igaz, amit mondtam, én tudom, én tudom. – És beültem a karosszék mögé a sarokba, és ott bömböltem, míg csak le nem oltották a villanyt.

Öcsi odamászott az apu melletti ágyra, az én ágyamra, és ott elaludt. Én meg mérgemben elhatároztam, hogy a karosszék mögött töltöm az éjszakát, a földön, hadd lássák, hogy milyen rossz sorom van náluk.

Reggel aztán egy ágyban ébredtem Öcsivel, az apu melletti ágyban, és Öcsi szorosan hozzám búj, mint anyuhoz szokott, ha kisírja magának, hogy mellette aludhasson. Olyan aranyos volt, hogy nem tudtam haragudni rá. Pedig este legszívesebben világgá mentem volna miatta. Otthon is sokszor úgy éreztem, hogy ő a kedvenc. Persze, mert fiú. És most kiderül, hogy még az én apukám is őt szereti jobban, őt, akihez semmi köze. Csak kiharcolta magának, hogy az ő apukája is az apu legyen.

Nagymama mesélte, hogy amikor apu hazajött a hadifogságból, Zoli már elmúlt egyéves. Apu becsöngetett a régi lakásba. Akkor látta először Zolikát. Nagymama szerint még szerencse, hogy épp ő vigyázott a kicsire, mert anyu elment értem az óvodába.

– De hát mért nem írtál, Fiam? – zokogta a nagymama. – Régen halottnak hittünk. És egy ilyen fiatal nő nem bírja ki a hosszú várakozást.

– Szilvia férjhez ment? – kérdezte elhűlve apu.

Nagymama elmesélte neki, hogy Ausztriában anyu beleszeretett egy amerikai tisztbe, és hogy utána akar utazni a gyerekekkel, csak a Vöröskereszt nem találja a megadott címen a fiatalembert. Lehet, hogy azóta valahol a Távol-Keleten teljesít szolgálatot, lehet, hogy valamelyik európai országban van, lehet, hogy valami baj érte.

– Szilvia el van keseredve, nem tudja, mit csináljon.

– Pedig hány levelet írtam a válasz minden reménye nélkül is. Hetente kétszer. Ez éltetett. El sem tudja képzelni, Mama, hogy min mentünk keresztül...

Apu négy évig volt hadifogoly Szibériában. Nagyon nehezen bírta a tábori életet: szűk helyen összezárva bűnözőkkel, volt német tisztekkel, minden rendű és rangú nyomorulttal. A legnagyobb hidegekben is erdei munkát kellett végezniük.

Leült egy székre. Nézte Öcsit, aki akkor tanult járni, és mosolyogva nyújtotta a karját apu felé a járókából. Már akkor is le tudott venni a lábáról mindenkit, olyan szeretni való kiskölyök volt.

Nagymama közben attól félt, hogy kimásznak apu ruhájából a tetvek meg a bolhák. Mert abban a ruhában volt most is, amelyben hazaérkezett. Legalább apu hátizsákját kivitte a teraszra. Apu ettől magához tért, elnézést kért, és szomorúan elment.

Máig emlékszem, mennyire csodálkoztam, amikor arra a hírre, hogy édesapám hazajött, anyu és nagymama együtt sírt. Én pedig alig vártam, hogy találkozzam vele.